

РЕПУБЛИКА СРБИЈА  
Универзитет у Београду  
Факултет политичких наука

### НАСТАВНО НАУЧНОМ ВЕЋУ

На седници Наставно-научног већа одржаној 26. 05. 2016. године, именована је комисија за преглед и оцену подобности докторске дисертације за јавну одбрану, магистра Миљана Филимоновића, под насловом *Концепт новог европског безбедносног поретка у спољној политици Русије на почетку 21. века*, у саставу:

проф. др Драган Симић, редовни професор, ФПН;

проф. др Жељко Иваниш, ванредни професор, Факултет безбедности;

проф. др Радмила Накарада (ментор) редовни професор, ФПН.

Након прегледа рада Комисија подноси Наставно-научном већу Факултета политичких наука, Универзитета у Београду следећи

### ИЗВЕШТАЈ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

#### **1. Основни подаци о кандидату, објављеним радовима и дисертацији**

Филимоновић Миљан (1980), дипломирао је на Факултету политичких наука, смер Међународне студије, 2005. године са просечном оценом 8,2. На истом факултету је магистрирао 2009. године са радом под насловом „Безбедносни аспекти међународног положаја Русије на почетку 21 века“. Допуњена и ажурирана магистарска теза је објављена под насловом *Спољна политика Руске Федерације — Путинова стратегија и*

*међународне околности* (Инфинитас, Београд 2010). Миљан Филимоновић је од 2006. године радио као приправник у Институту за међународну политику и привреду. Поред тога, на Факултету политичких наука је био сарадник у настави од 2008. до 2009. године на предмету Међународни односи, а од 2010. до данас ради у Војнобезбедносној агенцији Министарства одбране Републике Србије. Поред објављене магистарске тезе, кандидат је објавио десетак радова у часописима и зборницима, учествовао је у преводу књиге Џона Миршајмера, *Трагедија политике великих сила*, и био је уредник издања књиге Драгана Симића, *Светска политика*.

За ову прилику ћемо приказати књигу *Спољна политика Руске Федерације — Путинова стратегија и међународне околности* (Инфинитас, Београд 2010), као и чланак под насловом „Медведевљева иницијатива и улога Србије у „новој архитектури европске безбедности”” (*Ревизија за безбедност*, Бр. 2/2010, Центар за безбедносне студије, Београд 2010, стр. 177-190).

а) Предмет истраживања књиге *Спољна политика Руске Федерације — Путинова стратегија и међународне околности*, у најширем смислу је безбедносни аспект међународног положаја Руске Федерације на почетку 21. века. У ужем смислу предмет обухвата улогу Русије у безбедносним процесима у три гранична географска региона (Европи, Средњој и Источној Азији), као и у савременој глобализованој светској политици. Истраживање аутор започиње анализом процеса консолидације Русије након економске кризе из 1998. године. У средишту његове пажње су: процес рецентрализације власти, сузбијање утицаја олигарха на политичке процесе у држави, смањење обима надлежности лидерима региона Руске Федерације, као и национализација енергетских извора на територији Русије

Проучавање међународног положаја Русије, као централног питања књиге, аутор спроводи посредством анализе места и улоге Русије у безбедносним процесима у три гранична географска региона — Европи, Средњој Азији и на Далеком истоку. Улогу Русије у европским безбедносним процесима аутор анализира тако што установљава утицај ширења НАТО-а на исток, постављања компоненти америчког антиракетног штита у Источној Европи и реконфигурације хладноратовских уговорних аранжмана на

међународни положај Руске Федерације. Када је реч о улози Русије у средњеазијском региону аутор прво даје геостратешки преглед региона (број и распоред војних база великих сила и контроле над енергетским изворима у региону), а затим анализира модалитете руског учешћа у борби за утицај у региону. Најзад, улогу Русије у безбедносним процесима у региону Далеког истока, аутор анализира путем геостратешког прегледа региона (успон моћи Кине, севернокорејски нуклеарни програм, улога и интереси Сједињених Држава), а потом и разматрањем какву улогу играју интереси Русије у политици према овом региону.

Спољнополитичку стратегију Путинове администрације М. Филимоновић истражује кроз опис и објашњење односа Русије са САД и НАТО савезом; става руског руководства према одрживости постојећег међународног поретка; процеса оснивања вишестраних форума сарадње (Шангајска организација за сарадњу, форум БРИК), као и оснивања безбедносних режима и међународних организација (Организација уговора о колективној безбедности). Последњи истраживачки проблем којим се М. Филимоновић бави у књизи је руска политика према стратешком ангажовању великих сила у „унутрашњем граничном подручју” Евроазије. Аутор назначен проблем проучава користећи пример стратешког ангажовања Немачке, Ирана и НР Кине, као и модалитете коришћења енергетског богатства као инструмента политике стратешког ангажовања великих сила у Европи. У закључном поглављу аутор сумира резултате претходног истраживања и даје процену реформских и модернизацијских домета Путинове владавине, као и анализу Путинове „велике стратегије” и улоге Русије у процесу преласка у вишеполарни међународни систем.

б) У чланку „Медведевљева иницијатива и улога Србије у ‘новој архитектури европске безбедности’” аутор истражује какве импликације има предлог руског председника Димитрија Медведева о изградњи новог безбедносног поретка у Европи на националну безбедност Србије. Анализом међународног положаја Србије аутор упоређује природу безбедносних проблема са којима се суочава Србија и тежишне тачке Медведевљеве иницијативе. Аутор пореди визију будућег безбедносног поретка у Европи изнету у стратешким документима Србије после 5. октобра 2000. и Руске Федерације и на

основу тога процењује комплементарност интереса двеју држава. Комплементарност узима као аналитички основ за процену импликација Медведевљеве иницијативе на националну безбедност Републике Србије. Аутор закључује да од „четири стуба српске спољне политике” који су утврђени спољнополитичким програмом из 2009. године, три учествују у европској политици, што се сасвим уклапа у Медведевљев концепт „трипартитне” архитектуре европске безбедности. Одабрани „стубови” у спољнополитичком програму Србије идентични су Медведевљевим „странама” — Сједињене Државе, Европска унија и Руска Федерација. На основу утврђене сличности аутор закључује да је комплементарност интереса двеју држава узроковала и сличне стратешке и концептуалне замисли у спољној политици због чега Србија спада у групу држава у чијем је интересу евентуално усвајање руске иницијативе. Предлог руског председника поред тога, подразумева према аутору, успостављање међународног механизма којим би позиција Србије у косовском проблему, као најважнијем питању националне безбедности, била знатно ојачана.

в) Докторска дисертација има 342 компјутерских страна. Поред увода и закључка теза садржи четири поглавља и три прилога (33 страна), као и списак коришћене литературе на 16 страна са 194 референци које поред монографија и научних чланака обухватају и документациону грађу.

## 2. Предмет и циљ

Предмет обухвата два проблемска круга. У најширем смислу предмет је улога великих сила у регионалном безбедносном поретку, то јест, улога Руске Федерације, ЕУ и САД у одређењу безбедносног амбијента у Европи након завршетка Хладног рата. У ужем смислу, предмет дисертације је руска замисао новог безбедносног поретка у Европи формулисана у дипломатској иницијативи бившег председника Руске Федерације Димитрија Медведева 2008. године, према којој је Европи изнова потребан реалистичан програм стабилности, активно залагање у прилог сарадње и интеграције, трипартитних договора Русије, САД и ЕУ. Медведевљева иницијатива надилази личност самог предлагача и представља израз далекосежне стратегије развоја и државне консолидације која треба да обезбеди и повољније позиционирање Русије у међународним оквирима. Истовремено, имајући у виду интересе Русије и САД у Европи, иницијатива је смерала и стабилизацији самог безбедносног оквира на европском тлу.

Разлагање предмета истраживања у ужем смислу обухватио је анализу 1. стратегијско-доктринарних и практично-политичких извора руске замисли европског безбедносног поретка; 2. места и улоге ЕУ и САД у предложеном пројекту; 3. политичких и стратегијских импликација наведене замисли и њене судбине по будућност руске улоге у безбедносним процесима у Европи.

Предмет дисертације подразумевао је више повезаних истраживачких проблема. Први круг је обухватио сам садржај иницијативе, њене историјске и актуелне изворе и улогу у ширем контексту спољнополитичке стратегије Руске Федерације, као и одговор главних актера европског безбедносног поретка на изнети предлог. Други круг проблематизације је обухватио положај руске Федерације, домете и границе реформе државе и привреде који указују на унутрашње детерминанте руског концепта новог безбедносног поретк у Европи. Трећи круг обухватио је место и улоге ЕУ и САД у руској замисли европског безбедносног поретка, односе слојевите међузависности Русије и ЕУ, ЕУ и САД, као и однос Русије према натоцентричним концептима европске безбедности које промовишу САД. Четврти круг истраживања се односи на инструменте које је Русија користила у примени своје замисли, употребом меке моћи (културе, медијске пропаганде), социјеталне и тврде моћи. Пети круг обухвата испитавање претпоставки остваривања

одрживог мира и стварања стабилног безбедносног поретка у Европи у периоду настајања вишеполарног међународног система.

Временски фокус анализе је период од 2008. до 2010. који обухвата представљање Медведевљеве иницијативе и реакције чланица Европске уније и САД на њу. Међутим, по мишљењу кандидата назначени период је уједно и преломни у постхладноратовском раздобљу јер с њим почиње нови круг тензија и конфронтација на европском тлу.

Циљ истраживања је опис и објашњење практично-политичких и стратегијско-доктринарних извора руске замисли европског безбедносног поретка, основних одлика међународног положаја Руске Федерација на почетку 21. века, место и улоге ЕУ и САД у руском концепту поретка, као и спољнополитичких инструмената Русије у промоцији своје визије. Остварење наведених циљева треба да покажу какве су стратегијске последице руске замисли по будућности безбедносних процес у Европи, с једне стране, а с друге, какве су последице њеног одбацивања од стране САД и држава чланица ЕУ.

### **3. Основне хипотезе**

Кандидат је изложио општу и шест посебних хипотеза. **Општа хипотеза** гласи да је руска замисао новог безбедносног поретка у Европи пројекат правног и политичког преуређивања европских безбедносних процеса са циљем релативизације компаративних слабости које Русија има у односу на друге велике силе у настајућем вишеполарном међународном систему.

Према **првој посебној тези** Медведевљева иницијатива из 2008. године је резултат деценијског покушаја Руске Федерације да концептуално уобличи приступ спољњем окружењу.

**Друга посебна хипотеза** гласи: руски концепт новог безбедносног поретка у Европи је представљао активан дефанзивни приступа насупротив доминатним тумачењима на Западу. Дефанзивни приступ је условљен унутрашњим слабостима Русије, услед њеног дуготрајног привредног и технолошког заостајања.

**Трећа посебна хипотеза** је следећа: Русија је принуђена да користи развојни потенцијал Европе да би ублажили или превладала своје унутрашње слабости, због чега је њен основни интерес елиминисање безбедносне претње и јачање економске и технолошке сарадње у циљу реализације државног плана развоја и модернизације.

Према **четвртој посебној хипотези** улога САД у руској замисли европског безбедносног поретка одређена је на основу претпоставке да процес релативног опадања моћи САД логично води ка смањењу утицаја ове државе на другим континентима и постепеном повлачењу америчког војног присуства из Европе. Једнакост и равноправност САД са другим субјектима, како је предложено у руској замисли, представља покушај циљног свођења америчког утицаја на мању меру.

**Пета хипотеза** гласи: одговор запада на Медведевљев предлог, изостанак договора, изнудио је спољнополитике поступке Русије у периоду од 2008-2015. који су де факто довели до трипартитног решавања регионалних европских проблема.

Према **шестој хипотези** постојећи безбедносни процеси у Европи, активна дефанзивна политика Русије, релативно опадање моћи САД и *суи генерис* природа ЕУ стварају претпоставке за стабилни поредак и одрживи мир на европском континенту.

#### **4. Кратак опис садржаја дисертације**

Увод обухвата одређење предмета истраживања, постављање хипотетичког оквир и основног методолошког приступа истраживању концепта новог европског безбедносног поретка у спољној политици Русије на почетку 21. века. Поред наведеног, увод обухвата и критички приказ схватања/тумачења руског концепта новог европског безбедносног поретка у доступној научној литератури.

У првом поглављу рада („Медведевљева иницијатива о изградњи ‘нове безбедносне архитектуре у Европи““) кандидат се бави руским концептом новог безбедносног поретка у Европи након Хладног рата и у оквиру тога, конкретним садржајем дипломатске иницијативе руског председника Димитрија Медведева, њеним стратешко-концептуалним и практично-политичким изворима/мотивима. Да би осветлио смисао и домаћај предлога чија је срж успостављање трипартитног безбедносног поретка,

са Русијом, САД и ЕУ као кључним субјектима, кандидат иницијативу смешта у шири контекст руске визије безбедносног поретка у Европи и спољнополитичке стратегије Руске Федерације. При томе, он сагледава Медведевљеву иницијативу као један од исказа о дугорочним захтевима и интересима највеће европске државе без које изградња функционалног безбедносног поретка није могућ. Кандидат затим анализира став - САД, ЕУ, НАТО - кључних актера европског безбедносног поретка према руском предлогу. У последњем делу поглавља кандидат разматра руски концепт новог безбедносног поретка са становишта потребе проналажења трајног обрасца уређења европских политичких односа након завршетка Хладног рата, због чега у кратким цртама приказује и еволуцију процеса организованог усклађивања интереса европских држава од заснивања система држава у 17. веку. Након историјског осврта, кандидат настоји да руски концепт новог безбедносног поретка ситуира и у теоријски контекст тумачећи га у оквиру реалистичке теорије међународних односа, као облик „сарадње под безбедносном дилемом” (Роберт Цервис). Закључак кандидата, који је уједно и увод у следеће поглавље, показује да руска иницијатива поред тога што налаже разрешење неких од кључних питања у односима Русије и Запада, превладавања настојања да се Русије потисне из Европе, смера и ка освајању спољних претпоставки за унутрашње реформе и развој.

Основне одлике међународног положаја Руске Федерације на почетку 21. века су предмет другог поглавља. Положај Русије М. Филимоновић проучава на основу анализе: а) постигнутих резултата реформи и консолидације државе после 2000. године; б) перспектива социјално-економског развоја и модернизације; и в) компаративних предности и недостатака Русије у савременој међународној политици. Наведене димензије, сагласно одређењу предмета и хипотеза дисертације, указују, по мишљењу кандидата, на унутрашње, практично политичке детерминанте руског концепта новог безбедносног поретка у Европи. Другим речима, криза развоја и застој у модернизацији државе основна је одредница руског концепта новог безбедносног поретка у Европи. Навођењем показатеља успоравања економског раста Русије и описом проблема у реализацији постављених планова социјално-економског развоја кандидат образлаже потребу интензивирања спољне економске сарадње, повећања страних инвестиција и несметаног пласмана руских енергената ка Европи. Поред тога, приказивањем индикатора



ослоњености Русије на европски финансијски сектор, кандидат додатно снажи закључак о потреби стварања спољашњих, међународних услова за наставак и интензивирање привредне сарадње, што је по њему основна сврха Медведевљеве иницијативе као елемента руског концепта новог безбедносног поретка у Европи. Изложеним кандидат уверљиво потврђује непосредну везу и међусловљеност унутрашње и спољне политике Руске Федерације.

У следећем поглављу под насловом „Место и улогу ЕУ и САД у руском концепту новог безбедносног поретка у Европи“, кандидат се бави анализом односа Русије према развоју безбедносних функција ЕУ, међународном ангажовању ове организације и сарадњи ЕУ са САД са једне стране, као и анализом односа Русије према „натоцентричним” концептима европске безбедности које промовишу САД, са друге. М. Филимоновић у овом поглављу анализира прво, различите потребе и интересе које имају ЕУ и САД у односима са Русијом, али и њихов покушаје да упркос разликама очувају јединствени приступ Запада према Русији. Кандидат затим приказује разлике у политици Русије према Бриселу и Вашингтону и настојања Москве да експлоатише објективне, природно-географске факторе међузависности са државама ЕУ како би спречила формирање јединственог приступа Запада према њој на начин који штети њеним интересима. У оквиру овог дела истраживања кандидат детаљније анализира комплементарност потреба и интереса ЕУ и Русије на чему се делом и темељи руски пројекат новог европског безбедносног поретка. Према његовом суду извесна форма стратешког партнерства је и за ЕУ и Русију неопходан услов очувања постојеће улоге у међународној политици јер се тиме могу елиминисати безбедносне претње, осигурати стабилно снабдевање енергентима, унапредити трговина и инвестиција. Без таквог облика односа, следиле би трајне и дубоке конфронтације. Уз то, по мишљењу кандидата, Русија и ЕУ би морале да промене своје спољнополитичке циљеве, као и перцепцију сопствене улоге у свету. ЕУ зато што не би могла да рачуна на стабилну испоруку енергената и на очување мировног пројекта у суочавању са руском војном претњом, а Русија зато што не би могла да користи развојне капацитете Европе што би узроковало дугорочну привредну стагнацију. Поред односа Русија-ЕУ, кандидат анализира и принципе досадашњег безбедносног ангажовања САД у Европи и процес релативног опадања моћи САД на

чијем трагу се налази и основ за позиционирања САД у предложеном концепту европског безбедносног поретка. Кандидат закључује да је натоцентрична визија безбедносног поретка у Европи, идеја коју насупрот резервама ЕУ заступају САД, дијаметрално супротна руској концепција која захтева једнаку улогу Русије у европским безбедносним процесима са ЕУ и САД.

Предмет четвртог поглавља дисертације („Спољнополитички инструменти и методе изградње новог безбедносног поретка у Европи“) је спољнополитички инструментаријум који Русија користи у промоцији концепта новог европског безбедносног поретка. Сагласно томе, кандидат усредсређује своју пажњу на начине на које Москва промовише руски културни и цивилизацијски образац (мека моћ), прилагођава спољну политику потребама и интересима других субјеката међународне политике (социјетална моћ) и пројектује економску и војну моћ (тврда моћ). Кандидат с посебном пажњом проучава процес који је довео до редефинисања концепта меке моћи Русије после 2000. године, као и стратегију државно спонзорисане медијске пропаганде с обзиром на негативну перцепцију међународне улоге Русије у страним, превасходно западним земљама. У том смислу значајан сегмент истраживања у овом поглављу је руска стратегија превазилажења негативне слике у светској јавности. Када је реч о социјеталној моћи, кандидат указује на напоре да се Русија пројектује као рационалан, прагматичан, одмерен и поуздан актер који је у стању да изађе „у сусрет социјалној потражњи“, тј. да заступа своје али и заједничке интересе. Истовремено, јачање социјеталне моћи подразумевала је и играње на више жица. Поред Европе, Русије се ангажовала у оквиру БРИКС, као и у азијским регионалним интеграцијама. Домашај руске тврде моћи, кандидат сагледава са становишта проблема имплементације руског концепта новог безбедносног поретка у Европи. Имајући у виду одбијање Медведевљеве иницијативе, кандидат указује на настанак алтернативне стратегију спровођења руског пројекта. У том оквиру се анализирају спољнополитички поступци Русије (у случају Космета, Грузије, Украјине, Сирије) на практичном успостављању облика односа предложеног Медведевљевом иницијативом, без обзира на дипломатски неуспех саме иницијативе и насупрот другачијим, супротстављеним концептима политике САД и НАТО савеза у Европи. Наиме, Русија је у свим поменутих кризама, како кандидат показује, „обезбедила

место за столом и одлучујућу улогу у процесу решавања најзначајнијих безбедносних проблема у Европи“. Другим речима, окосница Медведевље иницијативе се практично остварила иако је сама иницијатива формално одбачена.

У Закључку кандидат разматра претпоставке остваривања одрживог мира и изградње стабилног безбедносног поретка у Европи у периоду настајућег вишеполарног међународног система. У овом делу рада кандидат ставља нагласак на процену прилика коју маргинализација значаја Европе у глобалним пословима ствара за изградњу стабилног безбедносног поретка на континенту с обзиром да се тежиште стратегијског надметања великих сила помера ка Источној Азији. Имајући у виду резултату политичких и економских кретања у Европи - процеса релативног опадања моћи САД, релативног пораста моћи Руске Федерације али и њене дефанзивне политике усмерене на унутрашњу консолидацију, као и значаја улоге коју у европским пословима игра ЕУ као мировни пројекат - кандидат истражује могућност изградње уравнотеженог, стабилног безбедносног поретка у Европи заснованог на усклађивању интереса кључних субјеката система и заједничком супротстављању општим претњама као што су ширење оружја за масовно уништење, тероризам, сиромаштво, миграције и климатске промене. Кандидат излаже три могућа сценарија. Први претпоставља наставк постојеће политике Запада према Русији, тј. њено искључивање из најзначајнијих безбедносних процеса, и продужавање санкција које би угрозиле њен економски раст. Последице такве политике би резултирале нестабилношћу и могућим оружаном сукобом. Други, најповољнији сценарио, претпоставља да САД и ЕУ пристану на заједничко уређење политичких односа у Европи са Русијом на основу консензуса, што би омогућило очување стабилности. Трећи, највероватнији, сценарио подразумева да Запад постепено укине економске санкције према Русији али и даље да одбија руски предлог о изградњи новог европског безбедносног поретка на основама једнакости. У том случају тензије би опстојале али не би дошло до ескалације сукоба. Процењујући могуће исходе, М. Филимоновић заступа становиште да постојеће околности и констелација потреба и интереса субјеката европске политике стварају структуралне и функционалне претпоставке за формирање стабилног поретка и дуготрајног мира на европском континенту упркос постојећим тензијама и сукобљавањима. Свој закључак кандидат темељи на аргументу да су у досадашњим

кризама, сва три кључна субјект европских безбедносних процеса, САД, ЕУ и Русија показала способност за рационалну и реалистичну процену односа снага, што је омогућило истовремене (ограничене) сукобе и сарадњу.

Рад садржи три анекса: превод говора пређашњег председника Руске Федерације Димитрија Медведева у Берлину 5. јун 2008. и Евиану 8. октобар 2008. године, као и превод Нацрта уговора о европској безбедности по предлогу министарства спољних послова Руске Федерације из 29. новембра 2009. године. Анексе је превео кандидат.

## **5. Остварени резултати и научни допринос**

Насупрот научним студијама које руској иницијативи о изградњи новог безбедносног поретка у Европи из 2008. године не приписију већи значај у послехладноратовској европској политици и махом је третирају као један неуспешни покушај Москве да утиче на друге актере европске политике, кандидат је својим истраживањем успео да разоткрије њен пуни смисао као и далекосежне практично-политичке импликације. Показао је да се напори осмогодишњег стратегијског позиционирања Русије у међународној политици и промишљања њеног места и улоге у Европи од ступања Владимира Путина на власт 2000. године, не могу олако отписати ни научно ни политички, имајући у виду историјске, унутрашње и спољнополитичке мотиве највеће државе на свету које су до ње довеле. Посебно треба нагласити важност његовог увида да је застој у развоју и модернизацији кључни мотив за покретање руске иницијативе изградње новог европског безбедносног пројекта. Дакле, унутрашњи проблеми су покренули покушај стабилизације међународног окружења како би се омогућило коришћење развојног потенцијала Европе и спровела убрзана модернизација државе, тј. њена консолидација. Имајући у виду о каквом се улогу ради, кандидат је јасно показао нужност превредновања значаја руске иницијативе и периода у коме се она појавила.

Насупрот преовлађујућем тренду у истраживањима међународне политике, кандидат је властитим проучавањем дошао до закључка да је период од јуна 2008. до јануара 2010. године, током кога је представљена Медведевљева иницијатива и одговор

западних званичника на њу, заправо био преломни период у послехладноратовској европској политици после кога је започета фаза борбе за утицај, заоштравања односа и најзад, политичке и привредне конфронтације САД и ЕУ са једне и Русије са друге стране. Кандидат је уверљиво приказао далекосежни обрт који је уследио након одбијања званичника САД и ЕУ да преговарају о заједничком уређењу политичких односа у Европи. Наиме, са негативним ставом Запада започео је период руске примене политике „свршеног чина”, каква је спроведена у Грузији 2008., Украјини 2014. и Сирији 2015. године. Њоме се Москва, наметнула за једног од кључних субјеката решавања међународних (безбедносних) проблема. Дакле, кандидат је показао да упркос формалном одбацивању руског предлога о трипаритетној сарадњи, дошло до реалног уважавања значаја Русије у свим кризама које су се након 2008. појавиле. Другим речима, формално одбацивање руске иницијативе је исходило њеном практичном прихватању. Поред наведеног, кандидат је анализом односа Русије, ЕУ и САД показао њихову вишеслојну међузависност која резултира истовременом конфронтацијом и сарадњом, што допушта и претпоставку о реалним могућностима стабилног мира на европском тлу.

У теоријском смислу, кандидат је исходима своје анализе створио упориште за становиште да је међународна политика након представљања и одбијања руске иницијативе (2008-2010) начинила пун круг од доминације идеалистичког приступа проучавању међународних односа након Хладног рата, појаве интеграционистичких и функционалистичких теорија и хипотеза о постконфликтном међународном друштву, до пуног повратка традиционалног реалистичког приступа како у проучавању међународне политике, тако и у креирању и реализацији спољне политике држава.

## 5. Закључак

Након увида у садржај и резултате вишегодишњег истраживања спољње политике Русије, Комисија је дошло до закључка да докторска дисертација мр Миљана Филимоновић под насловом *Концепт новог европског безбедносног поретка у спољној политици Русије на почетку 21. века*, испуњава све формалне услове прописане процедуром. Садржај и структура рада нису одступили од пријаве докторске дисертације, а провера Ефорус програмом је потврдила да је аутор у потпуности поштовао начело честитости.

По мишљењу чланова Комисије кандидат је у својој докторској дисертацији показао способност за самосталну, критичку и уравнотежену анализу, за сложенија тумачења која у великој мери надилазе поједностављења и једностраности доминантних приступа односима три кључна актера европске безбедности – Русије, ЕУ и САД. Подстицајни налази су постигнути уважавањем ширег историјског руског и европског контекста унутар којег је кандидат сместио савремену руску иницијативу, препознавањем присуства цивилизацијске матрице дугог трајања која систематски исцртава линију Исток/Запад и ограничава разумевање и сарадњу, утврђивањем дубоке повезаности унутрашњих и спољних заплета чиме се баца светло на позиције, интересе сваког од актера, као и на збирне последице по европски поредак безбедности и његове будуће токове.

Систематским истраживањем надилазећи конвенционална тумачења Миљан Филимоновић је дао допринос разумевању савремених безбедносних процеса у Европи, а тиме и међународним студијама због чега Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета политичких наука да одобри јавну одбрану докторске дисертације.

Списак објављених радова:

- **Књиге**

Филимоновић Миљан, *Спољна политика Руске Федерације – Путинова стратегија и међународне околности*, Инфинитас, Београд 2010.

- **Чланци и поглавља у зборницима**

Филимоновић Миљан, „Медведевљева иницијатива и улога Србије у „новој архитектури европске безбедности””, *Ревија за безбедност*, Бр. 2/2010, Центар за безбедносне студије, Београд 2010.

Филимоновић Миљан, „Обнова моћи Руске Федерације – Импликације на међународни положај Републике Србије”, у: Ђукановић Драган, ур., *Савремени безбедносни изазови – глобална и регионална перспектива*, Институт за међународну политику и привреду, Београд 2008.

Филимоновић Миљан „Узроци спољнополитичке офанзиве Русије”, *Међународна политика*, бр. 1125-1126, јануар-јун 2007, стр. 15-25.

Филимонович Миљан, „Причины внешнеполитического наступления России”, *Мир Перемен*, 2/2008, Институт економики, Российской академии наук, Москва 2008 (превод претходно наведеног текста из часописа „Међународна политика”).

Филимоновић Миљан „Косовска криза и стратешка (не)опредељеност Републике Србије”, *Међународна политика*, бр. 1127-1128, јул-децембар 2007, стр. 13-22.

Филимоновић Миљан, „Легат Џорџа Кенана и руска спољна политика”, *Русија данас*, Број 3, Инфинитас, Београд 2010.

Филимоновић Миљан, „Примаков, Путин и спољна политика савремене Русије”, *Русија данас*, Број 4, Инфинитас, Београд 2010.

Радоман, Ј., Петровић, Ј., Филимоновић, М. (2006) „Регионалне иницијативе у Југоисточној Европи”. у: *Безбедносна сарадња у ЈИЕ*, Скопље: DCAF.

Филимоновић Миљан „Улога међународних преговарача у реалистичкој визији савремених међународних односа”, *Међународна политика*, бр. 1124, октобар-децембар 2006, стр. 13-22.

Филимоновић Миљан, „Демократска „побуна“ против Рамсфелда“, *Western Balkans Security Observer*, issue: 1 / 2006.

- **Уредништво и преводи књига**

Миршајмер Џон, *Трагедија политике великих сила*, Удружење за студије САД у Србији, Београд 2009. – *преводац*, заједно са проф. др Драганом Р. Симићем и мр Драганом Живојиновићем.

Симић Драган, *Светска политика*, Факултет политичких наука – Чигоја штампа, Београд 2009 – *уредник издања*.

Министарство омладине и спорта Републике Србије, „Анализа података добијених на Конкурсу Министарства омладине и спорта Републике Србије за финансирање и суфинансирање пројеката у области омладинске политике – 2007. год.“, Београд 2008. године – *Стручни сарадник за анализу и обраду података*.